

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseinek visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A X. katolikus nagygyűlés.

— Első nap. —

Budapesti, nov. 13.

Másfél évtized óta folyik a kath. szervezkedés nagy munkája. E munkának irányítója és annak haladásáról évről-évre beszámolója a nagygyűlés.

A X-ik ilyen beszámolóra gyűltek vasárnap a fővárosban egybe az ország katolikusai. Ez a gyűlés most imponansabb volt, mint bármikor. Ugy látszik, ha tessen is, mégis csak meg lesz e kitartó munkának a régóta és méltán várt sikere, a katolikus öntudat ébredése.

Érzik már az eddig lanyha, közönyös katolikusok is, hogy a szabadkőművesség és a vele kapcsolatos szociáldemokrácia és általában a radikális irány végső csapásra készül az egyház és a trón, a haza és a társadalom ellen. Legfőbb ideje tehát összefogni és védekezni e pokoli támadók ellen.

Sajnos, hogy a katolikus autonómia még most is csak pium desiderium. A nagygyűlés elnöke még most is csak annyit jelenthetett róla, hogy az apostoli király kilátásba helyezte azt. Addig, míg autonómiának nem lesz, a katolikus közéletnek egyetlen és nélkülözhe-

tellen szerve a nagygyűlés. De szükség lesz reá azontul. Legyen mindenkor bölcs irányítója és igazi nagy sikerekről való beszámolója a katolikus mozgalmaknak.

A magyar katolicizmus nagy napjairól kiküldött és rendes fővárosi tudósítónktól a következő értesítéseket kaptuk:

Már fél 11 órakor hatalmas embertömeg töltötte meg a székesfővárosi Vigadó órási helyiségeinek minden zege-zugát.

Ott voltak a kormány képviselőiben: Zichy gróf, vallás és közoktatásügyi miniszter, ki egy évtizeden át elnöke volt a nagygyűléseknek. Az egyházi méltóságok közül ott voltak: Csernoch János csanádi püspök, Fetser Antal nagyváradai vikárius, dr. Prohászka Ottokár székesfejevári, gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi, Fischer-Colbrie Agost kassai püspök, gróf Vay Péter apát és mások számszám. Nagy számmal jelentek meg a katolikus főurak, képviselők és világi notabilitások, köztük Apponyi Albert, Széchenyi Emil gróf, Somsich Pál, Rakovszky István, báró Gerliczy Ferenc stb.

Megnyitó beszéd.

Tizenegy órakor a Himnusz eléneklése után Széchenyi Emil gróf mondott nagyszabású beszédet.

A X. katolikus nagygyűlés — ugymond — nem a szenvedélyek és az egyéni vélemé-

nyek hangoztatását célozza, hanem a vallási gondolatok és érzelmek megnyilatkozását, amely megnyilatkozás a katolikus vallás örök életét hirdeti. Hazugság az, mintha a katolikus vallás a haladást és a szabadságot akadályozza, mintha a vallás minden erkölcsi alapot nélkülözne. Üdvözlöm a kulturát, a szabadelvűséget, de tiltakozom azok ellen, akik az Isten megtagadását hirdetik, mert az Isten tagadása a haza letagadása. A vallás az emberek életküzdelmeiben az erőt, az akaratot fejleszti és a vallás erkölcsi alapja a kulturális és társadalmi életnek.

A katolikus vallás sok intézményt hozott létre és ezek kulturális szempontból elsőrendűek. Lepujabban megcsináltuk a katolikus sajtó egyesületet, amelynek feladata a napi sajtó erkölcsstelen közleményeinek ellensúlyozása. Visszaverünk minden támadást, amely ellenünk irányul. (Viharos taps.)

A küzdelemben az anyákhoz fordulok. Ne hagyják magukat megtéveszteni a modern kor eszméitől, ne hagyják gyermekeiket, a jövő nemzedéket tévútra vezetett; neveljük őket vallásos szeretetben. Üres frázis az, hogy ezzel vallási túlzásokba kergetjük őket, mert csak vallásos ember lehet felfegyverkezve az élet viharaival szemben.

A katolikus vallás legyőzhetetlen. Tudjuk hogy a király kilátásba helyezte a katolikus autonómiát. (Viharos taps. Éljen a király!)

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A váradi repülés.

Szinte különös szerencse képpen november 13-ik napja, mint a bucsuzó őszi napsugár utolsó vendégszerepése, tiszta lényben virradt ránk. Még a délelőtti — főképpen a korai — órákban nem volt egészen tiszta az égboltozat, de már a déli órákban teljes pompájában ragyogott a nap. Csak hogy éppen ökönyvialak nem usztak a levegőben, oly derült őszi nap volt.

Nem lehetett tehát panasza Bleriot híres tanítványának G. W. Hammel angol aviatikusnak, hogy a természet nem fogadja előzékenyen bemutató légi bravurjait.

Már a reggeli és délelőtti órákban egy nagy kérdőjel volt az egész város és a beözönlő vidék. Lesz-e repülés? fog-e sikerülni? A kíváncsiság úgy ült az arcokon, mint novemberi verebek a budapesti Erzsébet-téri faágakon, növekedve szinte kihívólag.

Végre csak eltelik nagynehezen a délelőtti.

„A faluban delet haraugoznak... Azt hiszem, Váradon mostanában nem volt ilyen rövid ideig tartó a Bémer téri és a Rákóczi-ut korzó s nem tálalták be a háziasszonyok így pontosan az ebédet, mint e nagy vasárnapon.

Közvetlen ebéd után — bár még szörvénycsan — megkezdődik a Bónai-kúthoz való felvonulás. Egyenként, párosával, négyesével. Mindenki a puskaporos házakat keresi szemével, amelynek háta megett áll már bizonyosan a nagy darumadár, amely benzinnel táplálkozik. Közben hol az égre, hol a fákra tekintenek. Előbbit azért vizsgálják kutató szemmel, hogy nem mutatkozik-e felbő, utóbbit, hogy nem kerelkedik-e szél? Megvannak elégedve. Felbő nincsen, a szél elült.

De az idő csak telik, mulik. Egy óra után már mozgalmasabb képet öltenek a Kert-utca, a Rutikovszky-ut és a Bónai-kút mellett elvezető utvonat, továbbá a Nagyteleky-utca, Aradi-ut s a tűzér- és honvédhuszár laktanyák között vezető ut az árapasztó csatorna hidján keresztül, ahol is a gyalogosok, kocsik és autombilok törekednek a cél felé. Ugy siet mindenki, mintha pályadíj volna kitűzve a hamarabb ér-

kezőnek. Vége-hossza nem akar lenni ennek az emberáradatnak, pedig már mindjárt két óra. A kik már céljukat érték, de a mai nagy hús- tejdírátság mellett belépti jegyet nem vált-hattak, azonban tudománysozmjuktól lelkesítve és leleményességük által támogatva a repülő-tér előtti magaslatra eljutottak — úgy tűntek fel a városból éppen csak kiérkezettek előtt, mint Feszty körképén a honfoglaló magyarok előcsapata a magaslatokon.

Már régen elmúlt két óra, de a népvándorlás egyre tart. Nem is szűnik ez meg többé, hanem csak megállapodik. Mikor t. i. a repülés már megkezdődött, kiki ott maradt azon a helyen, ahol a szép karcsu madarat felrebbenni látta, félvén, hogy más helyről talán nem látja meg ugy.

Végre szemtől-szembe látjuk a legujabb szerkezetű Bleriot monoplánt. Ugy áll a hangár előtt némán, mint egy nagy dögkeselyű áldozata felett a felrepülés pillanatában kiterjesztett szárnyaival, vagy még inkább egy gölya madár a mocsár szélén a leszállás pillanatában, amint szárnyai még kiterjesztve vannak. Azt hinné az ember első látásra, hogy ezek a

Szőnyeg Függöny Flanel- és utazó takarók. CZILLÉR IMRE
Paplán Linoleum és viasz-vásznak, Brassói és Pinkafői lópakró-
czok legnagyobb választéka nagyáruházában

KELETI- PERZSA- ÉS SMYRNA SZÖNYEGEK.

Költözés miatt nagyon jutányos árak!

Tartsunk össze, akadályozzuk meg a katolikus vallás elleni mozgalmakat (Le a szabadkőművesekkel!) és mutassuk meg, hogy a katolikus vallás sokkal magasabban áll erkölcsi és etikai alapon, mint a ferde eszméket hirdető Istentagadás.

Üdvözlöm az egyesületet és a nagygyűlést ezennel megnyitom.

A király üdvözlése.

Csernoch János dr. csanádi püspök beszélt ezután a *bölcs királyról*. Nagy előleg, ugymond, amikor a bölcset uralkodó Istentől vesz és merit önbizalmat és hitet, hogy népszel egyetemben boldoggá tegye ezt a magyar hazát.

A pápaság.

Semssich Béla gróf azt mondja, aki a biblia tanait erőszaknak képzeli, az menjen és nézze végig a pápa birodalmát és látni fogja a kétezeréves katolikus vallás igazait. Rómából indult ki a kereskedelem, a műveltség és minden onnan terjed szét a szélrózsa minden irányában. Ha két évezred alatt nem voltak képesek a szeretet vallását lerombolni, ugy most sem fog sikerülni sem a szabadkőműveseknek, sem a szociálistáknak. (Viharos taps.)

Az előadás után felolvasták **Vaszary** Kólos üdvözlő levelét, amelyet nagy ovációval fogadtak.

Majláth püspök javaslatára kimondták, hogy a katolikus nagygyűlés *visszautasítja a római polgármesternek a pápa ellen intézett támadásait* és hű ragaszkodásáról biztosítja a Szentatyát.

Ezután **Széchenyi** Emil gróf bezárta a gyűlést, amely 1 órakor ért véget.

A Népszövetség gyűlése.

Vasárnap délután fél 5 órakor kezdődött a kath. Népszövetség kongresszusa. A Vigadó nagyterme zsúfolásig megtelt.

7—8 méter hosszú és mintegy másfél méter széles szárnyak teljesen mozdulatlanok, úgy oda erősítve látszanak a motor feletti részhez. Két kerekén pihen a szárny és a motor. Hátnál nincs kerek, hanem a mintegy 8—10 m. hosszú, négyoldalu hasáb, helyesebben négy oldalú csonka gúla alakú, fa és nádból készült nyulván végén van ismét mintegy 2 négyzetméter területű lemez, színtén erősen kifeszített vászonnál, mint a szárnyak. Ez a hátsó lemez — mint a madár farka — az egyensúlyozás okáért van. Közvetlen ezelőtt alulról van erősítve egy téglalap alakú mintegy 3—4 méter hosszú s 1 méter széles vászonlemez, amely a levegőben a gép stabilitását biztosítja, miután bizonyos tömegű levegőréteg felhajtó erejére támaszkodhatik. Hiszen ez az egyik és fő célja az első szárnyaknak is, azért olyan nagyok, no meg hogy a lapát sok levegőt verhessen alájuk.

Előlről nézve úgy néz ki ez a repülőgép, mint a Cyclop. Egy nagy, egynemű szörnyceteg kiterjesztett karokkal. A két fehér szárny között ugyanis sötétszínű acélmotor foglal helyet, amely a tengelyre erősített, két oldalt ellenkező irányban hajlítót lemniscata alakú s mintegy 5 méter átmérőjű falapátot forgatja percnként 1276 fordulattal. A motor 60 lóerejű s a radialisan elhelyezett 8 köpű elől jól látható. Ily nagy forgási sebesség mellett a lapát a levegőben nem is látható, csak mint karcillamlás, ha a nap rá süt. Ez a lapát a gép leglényegesebb része. Feladata kettős. Óriási sebességével oly nagy röperőt fejt ki, hogy ez a gép súlyát a föld nehézségi erejének ellenében neutralizálja, sőt a fennmaradó többlettel tetszés szerinti — a kormányostól függő irányban — viszi. A lapát által a szárnyak alá behajtott nagy tömegű levegő

A nagygyűlést **Rakovszky** István nyitotta meg rövid beszéddel. Hangzottatta, hogy szükségünk volt erre a nagygyűlésre, mert fogadalmat kell tennünk, hogy újat álljunk azoknak a mozgalmaknak, amelyek a katolikus vallás ellen irányulnak.

Fischer-Colbrie Ágost kassai püspök beszélt aztán, aki hangzottatta, hogy a katolikus vallásban uralkodó szeretetet egy-két ember lármája nem fogja lerombolni.

Felszólt **Rigó** Vilmos kisgazda, ki nagy tetszés mellett jelentette ki, hogy a kisgazdák boldogulását is a vallás biztosítja. Tudom, hogy ezer-ezer kisgazda, kikkel együtt szántok-velek reggeltől napestig dolgozom az Istentől megáldott legtermékenyebb földön, ugy ezek, mint én, a munka után az Istentől kérjük a további áldást.

Huszár Károly országgyűlési képviselő nagy hatású beszédet mondott. Támadta a szabadgondolkodókat és a demokratákat. Jól emléksznék Vázsonyi egy beszédére, midőn azt mondta, hogy mi vagyunk az utolsó keresztények. Nem tudom, de hiszem, hogy Vázsonyi viccelni akart.

A szabadkőművesek mozgalmát elítéli. 10 ezer szabadkőműves van és ezek hangosabbak, mint 10 millió katolikus. Ferrert kivégezték, de mért? Mert ő másokat akart kivégezni. A szabadkőművesség volt okozója a francia forradalom borzalmainak is, a francia egyház és papok üldöztetésének is. A szociálisták gyűlést tartottak és a papi vagyont felosztását követelték. Ez nem más, mint rablás, aki pedig rabol, azt szigorúan büntetik. (A beszédet többször viharosan éljeneztek.)

A kath főiskolai ifjuság

gyűlésén este fél 7 órakor **Apponyi** Albert gróf mondott nagy beszédet.

A Mária-kongregációk kongresszusa.

Az Újvárosházán tegnap tartották meg a Mária-kongregációk első kongresszusát. A terem zsúfolásig megtöltötték a budapesti és vidéki kongregációk tagjai. Báró **Barkóczy** Sándor elnökölt. Dr **Boros** Alán beadekrendi tanár kifejtette, hogy »bacillusok korszakát

elég támaszték a szárnyaknak, mint hajónak a víz hullám. A lapát készítésénél fogva (kanálalakú mélyedéssel) kapaszkodván a levegőbe, a gépet előre is viszi. A földön ezért gurul, míg csak fel nem emelkedik. A motor mögött van a kormánykerék, amely előtt egy kosárban ül — a mester.

No, de már lássuk a repülést. Az idő telik, a Nap mind közelebb jut a horizonthoz, egyik félhöz el is takarja, majd ki is buvik előle, a szél is felkerekedik már és repülés még siacs.

No végre. A hivatalos emberek intenek, hogy távolabb a géptől. Hátrább, hátrább. Csakugyan huzzák ki a tétre a nagy madarat. Egy kevés ideig még mozgolódás, aztán csend, halál csend, amelyben hallatszik a lényképező készülékek kattogása. Viszk — viszik a gépet. De már igen messze elvitték. A közönség nyugtalankodni kezd. Egy kedélyes öreg ur már nem is tudja magába folytatni méltatlankodását. Azt mondja a rendőrnek:

— Biztos ur, ez a nimród kiviszi vacakját egész Pecszenyáig, hogy ne láthassuk huncutságát.

Megnyugtattuk azonban az öreg urat, hogy ez nem »nimród« és nincs is benne huncutság, hanem inkább bátorság. Még mindig viszik azonban a gépet, ugy, hogy a nagy női kalapok miatt már csakugyan nem látszik, csak sejtjük hol létezését. Egszerre csak iszonyu berregés, mintha egy pár ezer fogoly-madarat verne fel a vadász, egy nagy benzintelbő, amelyből grációzan emelkedik a mester drága madarával (csak a motor 11 ezer forint.) . . .

Körülbelül 15—20 méter magasságban kezdődött a körrepülés, amely mintegy 8 percig tartott. Az említett magasságban az

éljük, minden kongregánistát védeni kell a fertőző kór ellen, amely nemcsak a testet, hanem a lelket is megtámadja. A kongregációk hivatása a lelki betegeket a valódi gyógyforráshoz vezetni.

Kivüle **Andor** József és dr **Bonta** Károly beszéltek. Majd egyhanguan a következő határozatot hozták: Kimondja a Mária Kongregációk első országos nagygyűlése annak szükségér, 1. hogy a magyarországi összes Mária-kongregációk autonómiájuk megőrzésével szövetségre lépjenek; 2. hogy a Mária-kongregációk nagygyűlése lehetőleg évente megtartassék. A Mária kongregációk első országos nagygyűlése megbizza a budapesti Urak Mária Kongregációját ezen határozat fogantatásával.

Keresztény munkásnők.

Tegnap tartotta tisztújító közgyűlését a Magyar Keresztény munkásnők Országos Szövetsége. A régi tisztikar megbizását megújították. Dr **Glesswein** Sándor kanonok ünnepi beszédet mondott, amelyben kiemelte, hogy a munkásnegyedekben, hol az embereket por és füst lepi, templomtól iskolától nagyon messze vannak, az önfeláldozó szeretet, bámulatos példákra akadhatnak. Ahol a lelketlen üzérkedők már megkezdték a rossz eszmék begyarmatosítását, oda kell vinni az igazi szociálistust. Kicsiny még az elite csapat, mely megérti az idő követelményeit, de hiszi, hogy végre minálunk is divatosá lesz a keresztény szociális munka, az angol **Settlementek** példájára.

II. nap.

Ma délelőtt a nagygyűlés nem folytatta tanácskozásait, csak az egyes szakosztályok tanácskoztak. Délelőtt 11 órakor a Szent István-Társulat dísztermében a Katolikus írók és hírlapírók Pázmány egyesülete, az Aquinói Szent Tamás Társaság és a Szent István-Társulat együttes ülést tartott. Itt **Prohászka** Ottokár püspök elnöki megnyitója után dr **Székely** István egyetemi tanár mondott beszédet a tudomány és az élet viszonyairól, majd **Erdősy** Károly, Szent István-Társulat igazgatója tar-

aradi ut felé haladt a gép iszonyu berregéssel, zugással a közönség feszült érdeklődése mellett. Kiült az arcokra a csodálat, a lelkesültség, az elragadtatás, az emberi büszkeség, hogy ime egy földi teremtmény az emberi alkotmányon repül könnyedén, mint a fecske s mégis hatalmas erővel, fenségesen, mint egy kőszállás. Ugy nézett ki Hamel a kosárban amint kezét a kormányon tartá, szemével az eget kutatván, mint Phaeton a Nap szekerében. A szél is egészen elállott, a madarak elnémultak, a nyulak meglapultak, az országúton szerkénben és gyalogsorban álló atyafiak pedig még szájukat is elitották s büszkén nézett a parasztagzda az »anyjukomra«, hogy ehun ni — mit tud az ember. A nagy madár pedig fordult szépen az ürögdi erdő felé, észrevehetetlenül, mintegy öntudatosan s emelkedésnél oly lassan, méltóságosan emelte a szárnyát, hogy becsületére vált volna bármelyik gólyának. Mintegy 4 szer repült így körbe a közönség előtt, végre könnyedén egy fehér zászlóval jelzett helyre leszállott . . .

Hát ami ezután következett, nem is tapsvihar, hanem tapsorkán volt.

Maga az anglus is megvolt elégedve.

Büszkén bólogatott a tapsoló és éljenző közönség felé, törölgette arcát s aztán néhány percnyi szünet után megkezdte a második, ugynevezett sikló repülést. Én ezt talán helyesebben pacsirta repülésnek nevezem. Mintegy 150 méter magasságra emelkedett, a berregés mind halkabb, halkabb lett, mint az emelkedő pacsirta dala s végül, mikor már annyira látszott, mint egy gólyamadár, hirtelen, merész ívben hullott, hullott lefelé. Az ember ereiben szinte megfűlt a vér. Chaveze gondolt, aki az Alpések átrepülése után ilyen

tott felolvasást »A katolikus érdekek és az irodalompartolás« címen. Friedrich István (Göröcsöni Dénes) értekezett még a »Katholikus ujságírás zátonyairól.«

Délután 5 órakor folytatták a *nagygyűlést* a Vigadó nagytermében, ahol a II. nyilvános gyűlés volt.

Prohászka beszéde.

Öt órakor folytatták a nagygyűlést, melyet *Matyinszky* Lajos nyitott meg. Az elnöki megnyitó után Vay Péter beszélt a kivándorlásról. Vay Péter után Giesswein beszélt, melyet nagy tetszéssel fogadtak.

Kövekezett *Prohászka* Ottokár székesfejérvári püspök beszéde.

— Mit akar és mi köze van egy romlott embernek a Krisztushoz, aki nem hisz és modern eszméket hirdet.

Milyen kapcsolat van és milyen kapcsolatban akar lenni Krisztussal, aki nem fogadja el a szeretettől áthatott eszméket.

Ha meg akarunk valamit cáfolni, úgy érteni is kell ahhoz. Mi tudjuk, hogy a tévelygő emberek nem fogják szétroncsolni eszméinek világát. De a modern embernek ép az a hibája, hogy nem hisz és abban a tudatban él, hogy nem vonza senki ahhoz az urhoz, aki megadta neki, hogy modernista legyen. Nekünk hívőknek is probléma, hogy az a teremtő hajnal, amely felderíti a világosságot, hol is keresendő. Ez a mai világ ütközete az érdekeknek, de mi tudjuk, hogy az Isten ezeknek az embereknek is megadta, hogy csak egy bizonyos fokig haladhassanak erőszakos eszméikkel, mert az Isten nemcsak a jólétnek, az erkölcsnek és a bizonyításnak hanem a keserűség megtapasztalása útján is közeledik az emberhez.

Az Isten kezében hata'mas fegyver összepontosul. Az a filológus, amely emberi elme alapján készül, mely élet és halál között létező, az nem képes érteni Isten magas bölcséletét. (Taps.)

A modern világot hódító embereknek három típusa él. Az első az intellektuális elem, amely vakmerően tiszta tudományos alapon indul hódító utra a nagy világba. Ezek a haladást, a fejlődést hirdetik, melyet én is elismerem, de erkölcsiség tekintetében megindult, aláasta önmagát.

Kezdetben nem így volt. Az irányzat először virágzott, de minél jobban kutatót, látta, hogy az emberi ész korlátok közé van szorítva és észrevette, hogy az ember a tudományával ki nem léphet. Eszményeit akarta megmutatni, de kitént, hogy gyenge.

Lemondott az Isten eszméjéről és a haladás eszméjét hirdette és tényleg így járt, hogy a modern világ sötétségben ül. Nincs világossága, amely vezérelné, nincs tűz, mely lángszlopoként égne.

Ez a modern világ meghalva él.

Második típusa az a kulturális irányzat, amely népesebb társadalmi rétegekbe akar befészkelődni. Jólétet és demokráciát hirdet.

Eunek az irányzatnak is az a hibája, hogy mellőzi az élet erkölcsi dolgait. Nem veszi észre, hogy az élet egy csodálatos érzés és hogy az emberi arcokból a vonásokat nem lehet kitadirozni.

Az emberi léleknek is van mértéke. Az egész világ természet, melyet magam faragok ki. Nekünk olyan élet kell, amely örvendező életet gyújt, boldogságot és hitet támaszt bennünk. Hogy az ember szegényen, tartalom nélkül éljen, ez nem cél. Értékét kívánni és Istennek kegyelmében élni. Az a Coppé, azok az új eszméket hirdető zsenik, azért jöttek, mert tapasztalták, hogy az ember eszméi kiapadtak, nem pedig azért, hogy a már elfogadott isteni eszméket megszűntessék.

A harmadik típusa a modern életnek, akinél a tekintély csak hiúság, amely csak álarc, látja, hogy vannak problémák, de úgy mondja, hogy mindezeket ő is megtudja alkotni és a valódi eszméket ezek a modern individualisták nem akarják elfogadni. Még a szerelmeseknek is van házassága ép így a hitok is van egyháza. (Taps.) És ezt nem akarják beismerni a modern emberek.

Legyen hite mindenkinek, mert minden embernek a maga világa az egész világ. Ami hitünk, hogy egy erkölcsű szabadság, erkölcsű állam, aki ezeknek ellentmond az csak rövid életű lehet, tehát igen tisztelt nagygyűlés nyugodtan várom a világ megtéréjét. Krisztus di-csőségét. (Óriási taps.)

Prohászka beszéde után az elnök a gyűlést berekesztette.

Halálos szerencsétlenség a Rákóczi-uton.

Megrendítő szerencsétlenség történt vasárnap délelőtt a Rákóczi-uton, amikor éppen a legnépesebb volt a korzó. A szerencsétlenség áldozata egy fiatal, harmincegy éves *tüzér főhadnagy*, aki tegnap délelőtt a szenvedett sérülések következtében meg is halt.

A szerencsétlenségről tudósításunk a következő:

Kocsizás a halálba.

Vasárnap délelőtt tizenkét óra előtt indult el *Hoffmann* József tüzérfőhadnagy nagyteleki-utcai lakásáról. A katonatiszt kétkerékű taliga-féle kocsin indult el. A könnyű luxus-járművet egy tüzesvérű fiatal ló vonta. A taligán a főhadnagyon kívül a tisztiszolga ült, aki a hátsó ülésen foglalt helyet.

Hoffmann József egyike volt azoknak, akiknek nagyon tetszett az, ha lovuk röpitették a könnyű járművet. Így ment a tüzesvérű ló vasárnap délelőtt is. Már éppen baba akartak térni a korzóról, mikor Hoffmann az utolsó utat tette az Erődy-cukrászda felé. A tüzesvérű ló mögött valamelyik helyi automobil közelgett. Az autó töf-töfeléséül a ló megvadt s feltartóztatlanul szédítő gyorsasággal ragadta a könnyű taligát magával.

ereszkedéssel lelte halálát. Jaj, jaj, csak baj ne érje — sóhajtának sokan. Egy két másodperc s a fürge gépecske már alig volt 2-3 méternyire a földtől, amidőn egyet gondolt s ismét fölroppent merész ívben a magasba, ahonnan néhány perc múlva leszállott.

A látványosság clouja a távolsági repülés volt. Mint egy nekivadult gyorsvonat, prüszögve, zúgva rohant az ürögdi erdő felé. Ürögdi község horizontján is megjelent. No hiszen szegény jó falusiak — gondolom — hogy micsoda rettenést állhattak ki. *Hogyan?* Egy bömbölő, zúgó madár, amilyenről a falu legvénebb emberei sem beszéltek még soha. De ne féljetez jó ürögdiak, jön már vissza, ugyanis aggodik már a varadi közönsége gép sorsa felett.

Vissza is jött, le is szállt szerencsésen, óriási örömrivalgás és éljenzés közepette. Most már a »Nap maga is lehunyta szemét« s így mi is sielünk haza az örökké emlékeztetés téről, hogy otthon elmélkedjünk a látottakról s ismét szemünk elé varázsoljuk a mi vasárnapi szép nagy madarunkat.

Jó északát, szép álmokat darumadár!

*

A nagyváradi repülőnapnak vannak tanúságai is.

Akik foglalkoznak az aviatika dolgaival s nem a nagyváradi gyakorlóterén látták először a technika legújabb vívmányát, azt állítják, hogy egyetlen repülőversenyter sem alkalmas annyira a repülési mutatványokra, mint a nagyváradi gyakorlóter, ahol G. W. Hamel vasárnap felszállott. Már szó is volt róla, hogy a magyar Aero-klub a nagyváradi terepet jelölje ki állandó kísérleti és versenyterületül s ezen terepre helyezze át működésének központját.

Meggyőződhetünk továbbá arról, hogy a repülés mutatványa mindenütt nagy érdeklődést kelt a közönség körében s az ilyen repülési mutatványok, versenyek, ha nem úgy rendezik, mint Budapesten, jövedelmezők.

Az Aero klubnak volna kötelessége, hogy ezt a jövedelmet ne engedje át idegeneknek, hanem maga venné kezébe a dolgot s az elért jövedelemből azokat az anyagi tehetséggel nem bíró magyar szakembereket segítene eszméik, terveik megvalósításában, akik az anyagi hiánya miatt működésükben megvannak bénítva. Így igen szép dolgokat és sikereket várhatnánk a magyar aviatikától.

Az egész mutatvány alatt különben a legteljesebb rend uralkodott. A rendőrség és

csendőrségnek alig akad dolga, eltekintve attól az ataktól, melyet a lovasrendőrség mutatott be, mikor a kordonon kívül álló ingyenes publikum akart a nézőtérre beérni.

A közönség részére szánt drága ülőhelyekről azonban nagyon mostohán gondolkodott a vállalkozó szellemű impresszárió. A nedves gyepföldbe alig 1-2 ujjnyira levett vékony lécek nem sokáig bírták ki a dicsőséget s már a verseny kezdete előtt összeomlottak a vékony deszka padok. De így még jobb volt a közönségnek, amely a deszkákra állva, igyekezett védekezni — a biztos nátha ellen.

Azt hisszük azonban, hogy még így is nagy kelete volt a gyógyszerterekben tegnap az aspirinnek.

Ennyit azonban megért az a tény, melyet Hamelnek irigyei sem tagadhatnak, hogy a közönségnek igazán szép és pompásan sikerült emberi repülésnek ma még ritka látványosságában és élvezetében volt része.

A technikának ez a legújabb vívmánya a magasba tör. Vajha ez az új találmány és új alkotás is magasabb eszmények felé vezetne az anyagiakban annyira elmerült emberiséget!

ELITE-kávéház megnyitása.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke intelligens közönségét értesíteni, hogy a BÉMER-téren levő **MOLNÁR**-cukrászdát megvettem s annak helyiségeit a mai kor kívánalmainak megfelelőleg teljesen újonnan, előkelő kényelemmel berendezve

„ELITE“ KÁVÉHÁZ elnevezés alatt, f. hó 15-én, kedden

reggel megnyitom.

Szives pártfogásukat kéri mély tisztelettel **KURTÁG D. DEZSŐ** kávé.

—: A hölgyközönség kényelmére kávéházamat finom szolid alapon —:

Cukrászdaszerűen vezetem,

állandóan a legfinomabb torták, mignonok, úgy a reggelihez, mint az uzsonnához friss vajás sütemények, valamint minden egyéb cukrászati különlegességek lesznek kaphatók.

Kitűnő tekeasztalok, játékszobák, az összes bel és külföldi lapok, elsőrendű italok, színházi vacsora-különlegességek a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett állanak a n. é. közönség szives rendelkezésére. — Előre is ígérem, hogy minden igyekezetemmel azon leszek, hogy nagyrabecsült vendégeim kávéházamban kellemesen és otthonosan érezzék magukat.

A megvadult lovat előbb Hoffmann igyekezett meglékezni s minden erejéből huzta a gyeplőt. Majd mikor ő nem birt a lóval, akkor a szolga is segítségére ment s most mindketten tartották a gyeplőt. A lovat azonban még így sem tudták meglékezni.

Az izgalmas küzdelemnek rengeteg ember volt a szemtanúja. Mikor a ló a Rimanóczy-bérpalota elé ért, ekkor a főhadnagy félre-rántotta a ló száját, mire a megvadult állat az épületnek akart menni.

Ekkor történt a szerencsétlenség, melyről még nincs megállapítva tökéletesen, hogy hogyan történt.

Egyesek állítása szerint a főhadnagy kiugrott, mások állítása szerint a hirtelen megbillent kordéból kiesett a tisz. A főhadnagy esése roppant szerencsétlen volt.

Ugyanis oldalt esve fejével neki vágódott a járda sarkának s oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy eszméletlenül terült el az aszfalton. A tiszti szolga talpra esett, ennek semmi baja sem történt. A kordé felborult s így a ló megállott.

A főhadnagy a nyaka táján kapta a leg-erősebb ütést, melyből azonnal kibugygyant a vér. A szerencsétlenség színhelyén hatalmas emberáradat gyűlt össze.

Az első segély.

A szerencsétlenség színhelyén csakhamar 4-5 orvos gyűlt össze, akik az eszméletlen főhadnagyot a Nyiry gyógyszertárba vitték, ahol első segélyben részesítették. A megtartott vizsgálat alkalmával megállapították, hogy a főhadnagy agyrázkódást és koponyacsonttörést szenvedett. A súlyosan sérült főhadnagyhöz kihívták a mentőket, akik beszállították a bihar megyei kórházba. A főhadnagy egy pillanatra sem tért magához és egy napi szenvedés és az utolsó kenet felvétele után tegnap hajnalban meghalt. Az elhunyt főhadnagy temetése ma délután fél 3 órakor lesz a kórházból s *Trebiczky* Ferenc katonalelkész fogja végezni.

A vizsgálat.

A rendőrség a szerencsétlenség után kihallgatta a jelenvoltak közül először *Gróza* Traján tiszti szolgát, aki a fentieket mondta el. A szerencsétlenség okozója a bérautomobil volt. Az auto vezetője azonban egyáltalán nem vonható felelősségre, mert a gép rendes sebességgel haladt. Sőt a söfför, mikor a megvadult lovat látta, azonnal megállította a gépet. Az eddigi vizsgálat szerint a szerencsétlenségnek senki sem volt az oka.

A szerencsétlenség és a vasárnapi előadás.

A főhadnagy halálos szerencsétlensége a közelbenlévők közül nagyon sokat valósággal beteggá tett, sőt többen meg is sebesültek. Így *Zsigmondi* Anna színésznő, aki szintén a helyszínen volt, annyira megijedt, hogy összerogyott s eközben megsebesült. A primadonna sérülése elég komoly, úgy annyira, hogy vasárnap nem is tudott fellépni a Párisi életben. A beteggá lett *Zsigmondi* elmaradása miatt vasárnap *Luxemburg* grófját adták.

A magyar delegáció. A magyar delegáció ma plenáris ülésben folytatta a külügyi költségvetés tárgyalását. *Perczel* Dezső ügyrendi indítványának tárgyalása után *Esterházy* Pál külügyi osztályfőnök mondott hosszabb beszédet és válaszolt a delegátusoknak az annexió ügyében tett kifogásaira. Arra a kritikára, hogy Törökországnak nem kellett volna külön kárpótlást adni, megjegyzi, hogy éppen a Törökor-

szággal való megegyezés szolgált alapul arra, hogy az európai hatalmak hozzájárulását megnyerjék. A Törökországnak adott kárpótlás nem nagy ár a békéért, vagy legalább is azért, hogy a hadikészülődéseket nem kellett folytatnunk. Visszautasítja *Mezősnyek* azt a kijelentését, hogy a külföldi hatalmak ősz királyunk iránt való pietásból járultak hozzá az annexióhoz. Olaszországról szólva hangsúlyozza, hogy tengerészetünk fejlesztése nem Olaszország ellen irányul. Ellenkezőleg: tengeri haderőnk Olaszországgal együtt fog örködni azon, hogy az Adriába más ne toladhassék be. Végül elismeréssel szól a lakosság magatartásáról az annexió idejében.

Bakonyi Samu felszólalása után a külügyi költségvetést általánosságban elfogadták.

Héderváry felszólalása után *Perczel* javaslatát fogadták el.

A horvát vasuti pragmatikát módosítják. A *Neue Freie Presse* mai estilapjában a következő hiteles értesüléseit közli:

A vasut szolgálati pragmatika körül kiélesedett ellentétek tárgyalások lettek, mert kiderült, hágy a törvény nagyon hiányos s Horvátországban, annyira eltérve zített rendelkezéseket tartalmaz, hogy nem vihető keresztül. Ennek következtében *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter anketet fog összehívni, amelynek feladata lesz a törvény hiányát pótolni s új törvényjavaslatot kidolgozni, a melyet a miniszter annak idején a képviselőház elé fog terjeszteni. Az anket során a horvát kormány abban a helyzetben lesz, hogy teljes határozottsággal érvéyesíthesse álláspontját a szolgálati pragmatika tekintetében.

Tomasich horvát bán és *Khuen-Héderváry* miniszterelnök tegnap délelőt kihalgatáson jelentek meg ő Felségéél, azután újra tanácskoznak. Ezekről a tárgyalásokról függ, hogy a horvát szerb koalíció kívánásából mennyi teljesül s hogy lehetséges lesz-e a békét helyreállítani, vagy pedig újra előtérbe lép a horvát országgyűlés feloszlatása.

Nem igaz, mondja Kovács, nekem hiába beszélsz.

ha használtál volna szodeni pasztillát, régen egészséges lennél és a köhögésed, a mely mindenkit elriaszt, régen elmúlt volna. Fay valódi szodeni pasztillájának használata igen kényelmes, hatása enyhe és kellemes és biztos, és szeretném én azt a hurutot látni, a mely a szodeni ellenkezni tudna! Hozass tehát azonnal Fay-féle valódi szodeni pasztillát a gyógyszer-tárból vagy drogériából, hogy megszűnjék a köhögés. Egy doboz ára 1 kor. 25 fillér.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert, cs. és kir. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

UJDONSÁGOK.

*** Ülések a városházán.** Holnap, szerdán, november hó 16-án délután 3 órakor Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága a városházán ülést tart, amelyen a város 1911. évi költségvetését tárgyalják. — Csütörtökön, november 17-én délután 5 órakor pedig Nagyvárad város villamos telepének felügyelő bizottsága ülészik s *Belányi* Imre igazgatónak a villamosmű kibővítésére vonatkozó javaslata felett tanácskoznak.

*** Vetítő-estély a katolikus körben.** A nagyvárad katolikus körben ma, kedden november 15-én ismét érdekes vetítő-estély lesz, amelyen remek képek bemutatása mellett dr. *Pataky* Arnold papnöveldei tanár kezd meg keleti tanulmányútjának ismertetését. Ez alkalommal a fáraók országáról, *Egyiptomról* tartja előadását s 70 remek színes kép kerül a vetítő-gép vásznára. — A rendezőség kéri a megjelenő hölgyeket, hogy az előadás alatt kalapjaikat letenni sziveskedjenek, mert állandó a panasz, hogy a hölgyek kalapjaitól a közönség egy része nem látja a képeket.

*** Klementina esküvője.** Ma esküdött örök hűséget *Klementina* belga hercegkisasszony *Viktor Napoleon* hercegnek Moncalieri Torino mellett fekvő olasz helységben. Torinóból indult el a násznép s előbb a polgári házasságot tartották meg. A moncalieri-i polgármester adta össze a már nem nagyon fiatal párt, azután következett az egyházi esküvő, amelyet *Masero* püspök a pápa engedélyével végzett. Az esküvőnél azt a kelyhet használták, amelyet *Viktor Napoleon* őse, a vesztfáiai uralkodó adományozott a pápának.

*** Gyászmisé Schannen főhadnagyról.** Vasárnap délután temették el Budapesten fényes katonai pompával az oly váratlanul elhunyt *Schannen* József 37-es főhadnagyt. A végtisztességen több nagyvárad tiszttársa is megjelent az elhunytak. Az elhunyt lelki üdvéért ma reggel 8 órakor requiem lesz a Szent László-templomban. A gyászmisét *Trebiczky* Ferenc végzi.

*** Az új vasgyaloghid megnyitása.** Végre-valahára talán csak megnyitja a város az Ezredévi Emlék-téren épített új vasgyaloghidat. *Kőszeghy* József városi főmérnök bejelentette a polgármesternek, hogy a hid elkészült s a forgalomnak átadható. Kéri, hogy a hid felülvizsgálata kapcsán próbaterhelés és helyszíni szemle elrendelése iránt a kereskedelmi miniszterhez tegyen a polgármagy előterjesztést. A hidon nem lesz vámszedés, mivel a város törvényhatósága már ez irányban megnyilatkozott, csupán a formások miatt nem mondta ki még végérvényesen a vámenteséget a közgyűlés.

*** A vámszemélyzet nyugdíja.** Nagyvárad város vámszemélyzetének egy része nincsen bevéve a nyugdíjjogosultak közé. Amióta a város elkövette azt a hibát, hogy a vámszemélyzetet kizárta a nyugdíjjogosultak közül, többször kérte már a vámszemélyzet, hogy vegyék be őket a nyugdíjjogosultak közé s a törvényhatóság is nyilatkozott már, hogy ezen kérelmüket méltányosnak tartja, mégis elodázzák a nyugdíjszabályzat ilyen módosítását. — *Szűcs* Géza főszámvevő jelentése most rámutat a késedelem okára. A főszámvevő már felvette a vámosokat a nyugdíjjogosultak közé, de a nyugdíjszabályzat módosítását nem terjesztheti elő, mivel ahhoz matematikai mérleget kell készítenie, hogy kitűnjék, minő megterheléssel jár a vámosokon kívül sok más dologra is kiterjedő módosítás, azonban ezt nem készítheti el, mert az ügyosztályvezetők, a felszólítás dacára sem adták még be a tisztviselőkre vonatkozó adatokat. Erre pedig feltétlen szükség van.

* **Átötte a tenyerét.** Tegnap délelőtt a Vilmos főherceg laktanyában Losonczy tüzérhadnagy lögyakorlatokra tanította egy teremben az ujoncokat. A tanítás szobafegyverekkel történt. Tanítás közben az egyik ujoncnak, aki legügyetlenebb volt az egész csapatban, a hadnagy megfogta a fegyvere csövét. A fegyver ebben a pillanatban sült el a golyó keresztülfurta a tiszt kezét. A hadnagyot tegnap sebével felszállították Budapestre. A vi-
gyázatlan ujoncot pedig becsukták.

* **A kálvária utcai lakosok kére'me.** Mikor Nagyvárad város 35 utcajének járdáját aszfaltolták, tervbe vették Kálvária-utca egész rendezését, a kivételnél azonban csak a vasúti hidig készítették el a járdát, a hidon túl levő utcarészt pedig hagyták őszállapotban. Az ottani lakók most panaszt adtak be a városhoz, amelyben rámutatnak, hogy járdájuk nincs, az utca pedig annyira sáros, gödrös, hogy csak libemenetben tudnak rajta közlekedni. Kérik, hogy legalább az utca egyik, forgalmasabb oldalán készíttessen a város aszfalt járdát.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

**Teljes árfolyam
5.65 annuitás.**

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

* **Czillér Imre nagyáruházában** rendkívüli olcsó áron szerezhető be valódi perzsa és szmirna szőnyegek, flanel- és utazó-takarók, linoleum- és viasz-vásznak, függönyök és paplanok, továbbá brassói és pinkafői lópokrócok a legnagyobb választékban. Tekintettel arra, hogy a szolid áraitól jól ismert cég költsége miatt az áruk jóval jutányosabban szerezhetők be a rendesenél, a vásárolni óhajtó közönség élni fog az alkalommal, hogy bevásárlásait a fenti cégnél eszközölje.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel
HÁBER és TÁRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében november hó 15-én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. Kecsege ur az étteremben. 2. Így akarta a végzet. 3. Gyomor működése. 4. Egy anva kálváriája. 5. Az aviatikus. 6. Kézről kézre. 7. Garda tó. 8. Ut a halhatatlanság felé. Beléptidij nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kiváló ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérik Hartstein és Örléi kávéház-tulajdonosok.

Nagy karácsonyi occasio

November 12-től

Radó és Kertész

női divatáruházában Kossuth-utca
2. mind friss szép új árukat nem
kiselejtezett parti áruk.

Bluz selymek 43-70-110
Bluz bársonyok 58-70-95
Bluz szövetek 120 széles 55

ruha és kosztüm kelmék 120 széles
43-70-85-110, kész fehérneműket most feltűnő olcsón,
valamint az összes raktáron
levő cikkek leszállított árakban.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítesen, míg **Stern**nél a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Különlegességek

r ö v i d á r u k b a n.

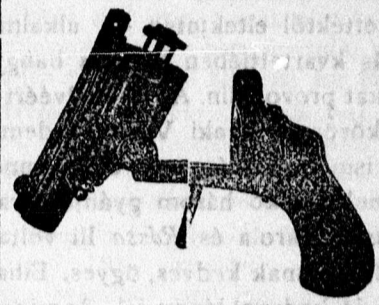
Keztyük, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

IRODALOM.

Az **Élet** 46 füzete a következő érdekes változatos tartalommal jelent meg: Vampal Kutyahit, Erdős René: Catherina de Benincasa. Lányi Viktor: Erkel Ferenc. Halasi Andor: Parforce-vadászat. Kanizsai Ferenc: Szerzők kartellje. Sárányi István: Az új állatkert. Anatole France: Jessy. Harsányi Lajos: Reggeltől estig. Sztrókay Kálmán: A természet rejtelmeiből. Janeiro: A megfőzött anarkista. Pásztor József: Galambszárnak. Marcus: Körbe-körbe. Könyvek. Képek. Színház. Zene. Hati problémák. Szerkesztői üzenetek.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabcsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló **SCHULLER ÁRPÁD-féle**

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécselt 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécselt, 1907. kiállításon Pécselt. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,
puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits palota.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Mikádó.
Szerd: Bőregér.
Csütörtök: d. u. Hajduk hadnagya. (Ifjúsági előadás.)
Péntek: Luxemburg grófia.
Szombat: Mikádó.
Vasárnap: d. u. Erdészleány, este: Karenin Anna (ujdonság.)

Mikádó.

Sullivan operettje is azok közé tartozik melyeket bizonyos évközökkel érdemes előadni és állandóan műsoron tartani. Régi, de minden tekintetben ma is beváló operett, mely nemcsak az ismerősöknél idéz elő kedves reminiscenciákat, hanem a kik először látják, azokat is meg tudja hódítani első hallásra. Természetesen ehhez mintaszerű előadás kell, a minőt a Mikádó meg is érdemel.

A vasárnapi előadás a mintaszerűséget nem érte el. Volt nem egy gyenge oldala, amelyek az általános színvonalat lejjebb szállították, mint amily magas különben lett volna. Nem volna szabad megengedni a komikumnak egyszerűen grimaszokkal való pótlását, mint ahogy Vank a karzat kedvéért csaknem állandóan megtette.

Nem lenne szabad az énekben még olyan csekély bizonytalanságnak sem előfordulnia, mint aminőt egyszer T. Pogány Jankánál észleltünk. Es végül olyan szubrett szerepet, melyben ének a fő, olyan szubrettnek kell adni, aki énekelni is tud.

Hárman voltak mindössze, akik minden tekintetben kifogástalanul állották meg helyeiket: *Károlyi Leona, Kassay és Leóvey*. Az ő alakításokban megletszött az, hogy szerepeikkel komolyan foglalkoztak s a japán tréfálkozásban is meg tudták találni és éreztetni a művészi értéket. Nélkülök igazán szánalmas kis előadás lett volna. *Kabos* alakítása elég ügyes lett volna, de az énekkel hadilábon áll. *Vankának* — a fent említettekől eltekintve — alkalmat volt a II. felvonás kvartettjében basszus hangjával külön tapsokat provokálni. Az ő kedvéért újratított is a közönség s aki Vank érdemes munkásságát ismeri, igazán vele örült ennek a kis kiállításnak. Kokó három gyámleánya *Bihari Böske, Tisza Karola és Rózsa* Ili voltak. Játékok mindháromnak kedves, ügyes, Bihari Böske különösen jó kedvvel lépett fel, de mikor énekre került a sor, hárman sem tettek ki egyet. *Kalisa* szerepében T. *Pogány* Janka kapott sok, általában megérdemelt tapsot jeles alakításáért. Ének- és zenekar megfelelők. — r.

Karenin Anna. A színház legközelebbi újdonsága vasárnap este lesz. Tolstoj világhírű regényéből íródott a »Karenin Anna,« nagy-szabású dráma, amely Budapesten, a Magyar Színházban óriási sikert aratott. A Szigligeti-Színház drámai személyzete különös ambícióval készült a szenzációs drámára.

Ifjúsági előadás. Csütörtök délután kedves meglepetéshez jut az iskolai ifjúság. Kedvezményes árban előadják ifjúsági előadásul a Hajduk hadnagyát, ezt a népszerű, hazafias tárgyú operettet.

TÁVIRATOK.

Tolsztoj megkerült.

Budapest, nov. 14.

A napokban eltűnt Tolsztojt megtalálták a skamudzinski zárdában (Koselsk város közelében (kalugai kormányzó-ság). Állítólag azért tűnt volna el, mert közte és felesége között az utóbbi időben nagyon kiélesedtek az ellentétek. A másik verzió szerint az oroszországi közállapotok vitték rá Tolsztojt az elbujdosásra. Az iratait ugyanis utóbbi időben nagyon üldözték.

Az elüszött királyi család.

Brüsszel, nov. 14.

Némely lap szerint Mánuel király és Amália királynő Belgiumban akarna letelepedni.

Elítélt közjegyző.

Szeged, nov. 14.

(Saját tudósítónktól.) Kern Lajos közjegyző ügyében kihirdették az ítéletet. A közjegyzőt 3 havi fogházra, 200 korona pénzbüntetésre és 3 évi hivatalvesztésre ítélték.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

137

Ez a szomorúságtól annyira elhervadt, a gondtól úgy bevetett, s az emésztő benső tüztől úgy megviselt és bebarázdált arc, mely makacsan elfogadta a sorsot, melyet erőtelen volt uralni és sokkal bátrabb volt, hogy sem visszahökkenjen, sokkal nemesebb, hogy sem panaszkodjék.

És mégis tiszta, szép és királyi volt az, még most is — türesében, odaadásában s reménytelenségében; nyugodt, haragos s majdnem csodálatos volt ez arc a kétségbeesés nyomása alatt.

Midőn népe így feleltetett reá, a mint ott állt majestétikusan és mozdulatlanul, hogy elviselje rendületlenül a mit a vihar hoz, legyen az bármi, olyan szilárdan, olyan rettenthetetlenül s mégis oly tehetetlenül és elhagyottan; a legvörösebb republikánusok szíve is elsorult a megindító ellentétből; s nem egy barna kéz leereszté fegyverét, hogy szeméből egy könnyet töröljön ki, és még a halpiac furái is zokogni kezdtek.

— Bizd reánk magadat, asszonyom! ordítá Vereskonty mámi stentori hangján. Sehol nem leszel úgy biztonságban, mint köztünk Párisban. S hozd el a gyermekeket is. Mi szeretjük a gyermekeket, én és hugaim. Micsoda! Hisz mi is asszonyok vagyunk, legalább néhányan közülünk, s anyák majd valamennyien.

A nép nevetett s éljenezett; a királyné meghajtá magát, az éljenzés ismétlődött és Mária Antoinette visszavonult az erkélyről, a csodálat oly kitörésével, mely becsületére vált volna a legnépszerűbb uralkodónak, a ki valaha a trónt ékesíté.

Vereskonty mámi igen meg lévén elégedve önmagával s mert a saját hangja nagyon tetstett neki, fölhasználta volna az alkalmat, hogy egy kis beszédet tartson, de egy kéz érinté könyökét, megfordult s összerezsent, Leonie látván maga előtt, ki inkább a sírból kikelt holt tetemhez, mint husból és vérből alkotott francia hölgynek látszott.

A Wolverine, ki mindig sápadt volt, most tökéletes fehérnek látszott, ajkában nem volt vér, szeme sötét volt, s egész megjelenésén a legvégső lelki fájdalom és halálos félelem tükröződött vissza.

Értesítés.

Tudomására hozom a n. é. vevőközönségnek, hogy

Rákóczi-uti üzlethelyiséggel kötött szerződés rövid időn belül lejár.

Ez alkalomból áruházam összes cikkei, u. m.

Szőnyeg, Fügöny, Linoleum, Ágy és Asztalterítők, Vásznak fehérneműek, Ruhaszövetek, Mosókelmék, Barchettek, Selymek, férfies női divatcikk, kötött és szövött áruk. Kézimunkák és anyagok, Szörmék, Nyak-kendők, Kalapok és Sapkák, valamint összes pipere cikkek, Rövidáruk és szabókellékek nálam jutányos áron szerezhetők be.

Czillér Imre

nagyáruháza

Nagyvárad,

Rákóczi-ut 5.

— Mi a baj? — kérde a halárus asszony. Kisértetet láttál, leányom, vagy magad is azzal lettel? Elő lény így soha nem nézett ki!

Leonie pár szótagot hebegett, melyet alig lehetett hallani, úgy hogy társa meghajolt s feleje tartá fülét.

— Micsoda! — kiáltá. — A mi kis erőfunkat összeesküvő, reactionárius gyanánt akarják elítélni! Hát mind egyformák volnának ezek az aristokraták! Nem lehetne megbizni egyikben sem? De jőj velem, fiacskám, majd meg látjuk mit lehet tenni.

Mit lehetett tenni? Az események oly hanyathomlok rohantak le a lejtőn, hogy még az oly kiváló forradalmárok, mint Bouffion mama és Leonie is, úgy látszott, óráról órára elveszték befolyásukat.

(Folyt. köv.)

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza

Rákóci-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,
Blousok,
Pongyolák,
Aljak,
Kosztimök,
Gyermekruhák
Szörme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-elegánsabb toilettek vállal-
tatnak.

KÖZGAZDASÁG.

Az állatvásári tilalom. Gerő Armán főkapitány előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy az állatvásári tilalom megtartása céljából már intézkedett s hogy a vidéki közönség kellőleg értesítve legyen s hiába ne fáradjon be Nagyváradra, mert a vámtól ugyanis vissza lesznek utasítva. A központi vészkerületbe a főkapitány szerint Biharpuspöki, Nagyüregd, Biharzászatandrás, Nagyker, Kiskér, Pecszeszöllös és Száldobágy községek volnának a bevonandók.

A kamara értesítése. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 74.010. VI. C. 1910. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a nevezett miniszter ur megküldte hozzánk a folyó év őszén az erdőbirtokosok által gyűjtött és eladásra szánt erdei fmagasokról összeállított kimutatást, amelyet az érdekeltek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 tól d. u. 2 óráig megtekinthetnek. Nagyvárad, 1910. nov. 14. A nagyvárad: kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

MEGHÍVO.

A „BIHARMEZŐKERESZTESI

kisbirtokosok és földmivelők
földbérlo szövetkezete"

II. rendes közgyűlését

Mezőkeresztesen f. évi nov. hó 20-án
d. u. 1 órakor a róm. kath. iskolában tartja.

A közgyűlés tárgyai:

1. A közszemlére felfüggesztett mérleg átvizsgálása.
2. Elnöki jelentés.
3. Felügyelő-bizottság jelentése.
4. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

14460. tkv. szám,
1910.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvi hatóság Pallay Lajos ügyvéd által képviselt Mezőtelegd-vidéki Takarékpénztár végrehajtónak Bácsi Dániel neje Csörsz Berta, továbbá Bácsi Imre mezőtelegdi lakos végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyben nevezett végrehajtató 5207 korona tőke és jár. ezuttal 58 kor. 20 fillérben megállapított árverés kérését és még felmerülő költségekből álló követelése kielégítése céljából a nagyvárad kir. tszék, mint tkvi hatóság területén levő elsősorban a mezőtelegdi 62. számú betétben A. I. 1—4 alatt felvett szántóból erdőből és közös legelő-járandóságából álló jószágtestre 225 korona kikiáltási árban, másodsorban a mezőtelegdi 63. számú betétben A. I. 1—3 alatt felvett

szántóból erdőből és közös legelő-járandóságából álló jószágtestre 303 korona kikiáltási árban, harmadsorban a mezőtelegdi 64. számú betétben A. I. 1, 2, 5. alatt felvett szántóból erdőből és közös legelő-járandóságából álló jószágtestre 303 korona kikiáltási árban, negyedsorban a mezőtelegdi 74. számú betétben A. I. 1—4 alatt felvett legelőből, erdőből, szántóból, kertből álló jószágtestre 159 korona kikiáltási árban. Ötödsorban a mezőtelegdi 332. számú betétben A. I. 2—4 alatt felvett beltelkes házból, szántóból és közös legelőjárandóságából álló jószágtestre 905 korona kikiáltási árban — a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. t.-cz. 146. §-a és az 1908. évi XLI. t.-cz. 21, 22, 25, 26. §§-ai (Vhn) alapján elrendeli és annak foganatosítására határnapul az 1910. évi november hó 29-ik napjának d. e. 11 óráját Mezőtelegd község házához ezennel kitűzi.

Az árverésre kitett ingatlanok a kikiáltási árnak 2 harmad részén alul nem fognak eladatni és ha ez az összeg, mint vételár meg nem ígértetik, az árverés, mint sikertelen a kiküldött által fel fog függesztetni.

Az árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék, mint tkvi hatóságnál és Mezőtelegd község előjáróságánál tekinthetők meg.

A bánatpénz a kikiáltási ár 20 százaléka.

Nagyvárad, 1910. szeptember 4-én.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

KISS ANDRÁS sk.

kir. törvényszéki bír.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka
egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult **közvényénél,** **osúznál és meghűléseknél.**

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be-
vásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.—
és úgyszólván minden gyógyszerésznél, Budapest.
Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerész az „Arany croszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olesó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám.

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készitményü
has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

Vegyél!
Vegyen!
Vegyünk!
10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Félix-fürdő téli és nyári gyógyhely

Európa leggazdagabb kénes hévízforrása Vizhőfoka 49° C.
:: 17 millió liter víz napi mennyiség. ::

Csúsz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen.

1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. Penziórendszer október hó 1-től május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba, világítás
:: hetenként 49 koronába kerül. ::

A Viktor-szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménynyel használni.
::

Posta, távirta, interurban telefon, állandó gyógyszerár a fürdőtelepen.
::

== Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság. ==

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percrenyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

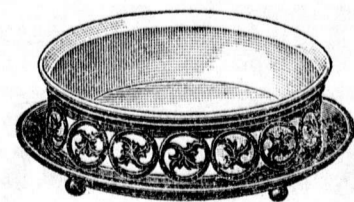
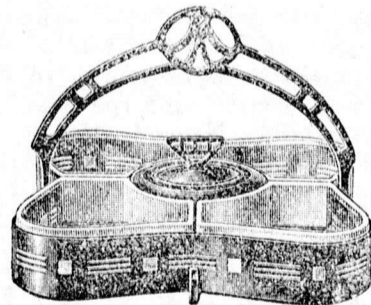
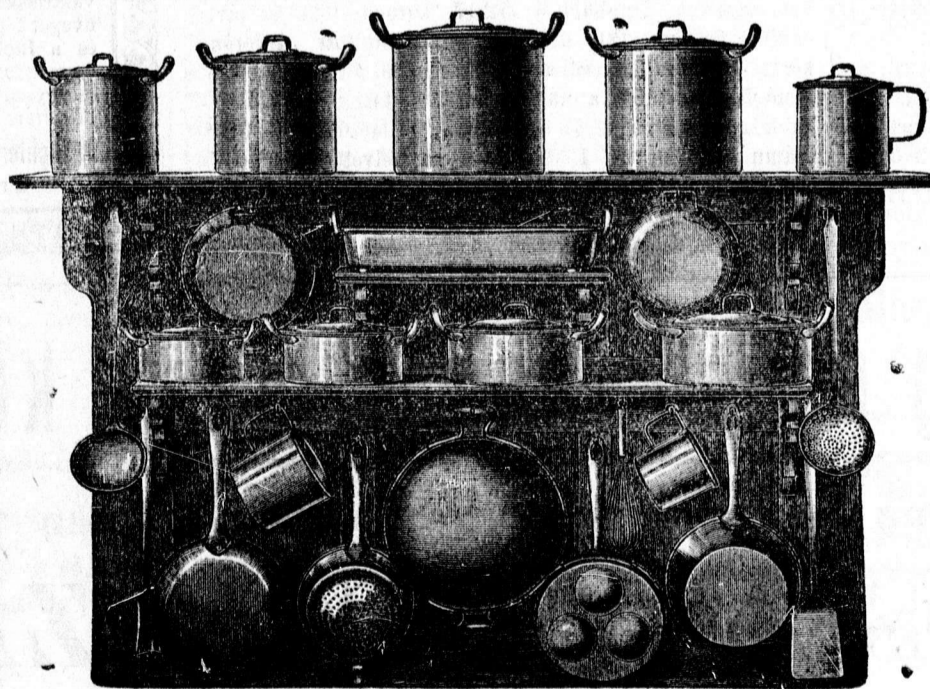
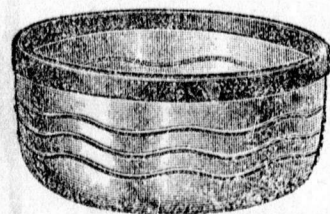

Petrozsényi, salgótarjáni, karwini és poroszszen, kovácszszen, gázgyári-lupényi és karwini bányacox, ipari és háztartási célokra

Salamon Jakab és Ta. cégnél.

Budapest, V. Erzsébet-tér 5.

:: Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73. 98. ::

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.